

Българският пенсионен модел

ВЕЧЕ ИЗНАСЯМЕ ОПИТ И
ИНВЕСТИЦИИ ЗАД ГРАНИЦА

ците си в Словения и у нас. Работната им обиколка ще продължи в Хърватия и в Австрия. Целта им е да привлечат колкото може повече чужди инвестиции, които да помогнат за развитието на македонската осигурителна система. Най-голямата трудност в това отношение произтича от факта, че македонският пазар е много малък и едва ли би представлявал интерес за големите световни финансови групи. Според официалните статистически данни на страната икономически активното население е 869 000 души, 35% от които през 2005 г. са били неработещи. Средната заплата на работещите по трудов договор е приблизително 230 евро. В страната са регистрирани 53 241 работодатели и 269 981 пенсионери. Първият пенсионен стълб е държавен, а набраните по втория средства - около 52 млн. евро, засега се управляват от две компании. В тях са осигурени вече над 165 000 човека. Реалистичните очаквания според македонските специалисти са дружествата от третия стълб да привлечат 7000 осигурени, или 1 млн. евро през втората половина на тази година, 24 000 осигурени, или 12,3 млн. евро - към 2010 г., и 56 000 осигурени, или 43 млн. евро - към 2015 г.

Добрата новина в случая е, че нашата пенсионна система продължава да се развива. Това, разбира се, не й пречи вече да изнася и опит, и инвестиции в чужбина.

Наскоро в София бяха представени развитието на пенсионната реформа в Македония и концепцията и законовата рамка за въвеждане на доброволното пенсионно осигуряване в западната ни съседка. По време на срещата македонските представители признаха, че са взаимствали най-много от българския пенсионен модел, тъй като той се оказал най-близък до условията в тяхната страна. И заявиха, че от чужбина очакват най-вече наши инвестиции в т. нар. трети стълб на македонската пенсионна система.

Създаването на частните дружества за доброволно пенсионно осигуряване в Македония се очаква да започне в средата на тази година. Лично министърът на труда и социалната политика **Люпчо Мешков** и **Зорица Апостолска** - директор на Агенцията за надзор на капиталовото пенсионно осигуряване на западната ни съседка, са се заели със задачата да представят възможностите за инвестиране в т. нар. трети осигурителен стълб на своята страна. Те вече са направили презента-

Десет години след началото на пенсионната реформа у нас се оказа, че българският осигурителен модел е един от най-интелигентно изградените в Европа. Поне такава е мнението на специалистите в бранша. В същото време обаче броят на доброволно осигуряващите се българи все още е доста далеч от този на хората у нас, за които се предполага, че биха се заинтересували от тази услуга. А заради сравнително ниските вноски по т. нар. втори стълб дългосрочната цел на реформата на този етап изглежда много трудно постижима.

Апостол Апостолов, председател на Комисията за финансов надзор

ЛОГИЧНО Е БЪЛГАРСКИТЕ БАНКИ
В МАКЕДОНИЯ ДА СЪЗДАДАТ
И ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНИ
ДРУЖЕСТВА

- Г-н Апостолов, очаквате ли български инвеститори да създадат пенсионни компании в Македония, като се има предвид, че нашият пазар е доста по-голям и с по-добри условия за инвестиране?

- Като се има предвид, че наши компании купиха банки в Македония, логично е да направят крачка и към пенсионния сектор, ако искат да завършат финансовия цикъл. Доколко това ще стане факт, времето ще покаже. Всеки инвеститор има свободата да прецени сам доколко правната рамка е удачна.

- От гледна точка на надзора не е ли по-опасен по-малкият капитал, който се изисква за регистриране на дружества за доброволно пенсионно осигуряване в Македония?

- Минималният капитал за регистриране на управляващо дружество е половин милион евро. Но собственият капитал на дружеството няма релация с вноските, които се събират и се инвестират. Имайки предвид законового ограничението парите, които се внасят - независимо дали във втори или в трети стълб - да не могат да се теглят по всяко време, проблем не съществува.

Чиста релация собствен капитал/привлечен капитал при пенсионноосигурителните компании няма, както например при банките и застрахователните дружества.

- Кои са по-добрите характеристики на македонския пенсионен модел спрямо българския и съответно кои са по-лошите?

- Нашето предимство е в размера на самия пазар, който е по-голям в сравнение с македонския, както и в сравнително по-либералния режим от гледна точка на алтернативните инвестиции. От своя страна при македонския пенсионен модел могат да се избегнат пропуските, направени при други подобни модели.

- А кои са нашите грешки, които те са пропуснали?

- Времето ще покаже. Тяхната реформа все още е с доста кратка история - няма и две години. Затова не мога да направя точна оценка в тази насока. Може би едно от предимствата на македонската система е по-високата пенсионна вноска - 7%. В България тръгнахме с 2, 3, 5 на сто, докато македонците стартират направо със 7%. Така навремето стартираха хърватите и затова вече имат много по-големи натрупвания в капиталовите си пенсионни схеми. Сега македонците тръгват със 7% пенсионна вноска, но лицата, които се осигуряват, са само около 400 000 души. Доста дълго време ще трябва, за да се натрупа една критична маса, която потенциално да представлява интерес за големите играчи.

Бисер Петков, зам.-председател на КФН, ръководещ Управление „Осигурителен надзор“

МНОГО СТРАНИ СЕ УЧИХА
ОТ НАШИЯ ОПИТ

- Г-н Петков, доколко македонските специалисти ползваха помощта на българската Комисия за финансов надзор при разработването на техния пенсионен модел?

- Македонските ни колеги сериозно проучиха над 10-годишния опит на България в осъществяване на доброволното пенсионно осигуряване и го използват в голяма степен. Това стана в рамките на няколко работни посещения у нас от страна на представителите на Македонската агенция за надзор над пенсионните фондове и на членовете на работната група за разработване на дизайна на третия стълб в Македония, които бяха с цел запознаване с нашето законодателство и с нашата практика в областта на допълнителното пенсионно осигуряване. Мисля, че всичко положително, което ние имаме като опит, е възприето в македонския закон за доброволното пенсионно осигуряване. В същото време Република Македония се стреми да избегне някои решения, за които практиката е доказала, че не са съвсем удачни. Това е тяхното предимство да стартират системата доста по-късно - те имат привилегията да се учат от опита и грешките на другите. Мисля, че те са проучили не само опита на България, но и на други страни от региона. Знаем, че са посещавали и проучвали опита и на Хърватска - страна, която също има функционираща тристълбова система на пенсионно осигуряване. Ползването на чуждия опит и участието на македонски представители на всички форуми в областта на капиталовото пенсионно осигуряване наистина им е помогнало да подготвят една много добра законова рамка за извършване на тази дейност. Оттук нататък ще видим как ще се развие тази дейност на практика.

- Казахте, че македонците са избегнали някои неща, които не са много добре направени у нас. Кои са те?

- Например това, че дават възможност за различни участници на пазарите на задължителното и доброволното пенсионно осигуряване. При нас лицензията е

обща, изискванията - също. Едно дружество трябва да покрива тези критерии, дори ако иска да извършва само доброволно пенсионно осигуряване. При тях системата е по-гъвкава, защото има три типа компании. Т.е. едно дружество може да извършва само доброволно пенсионно осигуряване, като покрие по-ниските изисквания за капитал. Възможно е да се създаде и смесена компания, която да управлява и доброволно, и задължително пенсионно осигуряване, т.е. по втория стълб. Това е едно по-гъвкаво решение. При нас решението беше взето, когато вече имаше няколко функциониращи компании за доброволно пенсионно осигуряване. Логиката в развитието на системата беше различна.

- Българският вариант не е ли по-добър от гледна точка на стабилността на компанията?

- Трудно е да се каже кой вариант е по-добър. Всеки вариант има своите предимства. В нашия случай това, че една компания може да управлява 3, а вече и 4 фонда, й дава доста сериозни източници на доходи, финансова стабилност и възможност да реализира икономия от мащаба на дейността.

Даденото у нас право да се изтеглят средствата преди пенсиониране насърча хората да се включат в системата на доброволното пенсионно осигуряване, доколкото свободният изход от пенсионния фонд прави инвестицията ликвидна, но от друга страна, малко размишава характера на пенсионното осигуряване. Приближава го до спестяване от общ вид. Докато всъщност това е начин за целево инвестиране и за ползване на тези средства със специално предназначение - за пенсия. Така че македонският подход с въвеждането на по-силни данъчни стимули, но и забрана за тегленето на тези средства преди определена възраст, придава целеви характер на системата.

- Има ли други страни, освен Македония, които са се обърнали към България за помощ в това отношение?

- Да, това е една общност, която непрекъснато комуникира. Може би представителите на Македония най-активно проучаваха нашия опит. Но и Румъния, която стартира капиталова система преди две години, също проучава опита на България. Имаше посещения и на делегации от бивши съветски републики с цел запознаване с българския опит в пенсионната реформа. Много са страните, които се учиха от нас. Нормално е всички, които тръгват по-късно, да проучат съществуващите системи.

- А очаквате ли български дружества да създадат пенсионни компании в Македония, като се има предвид, че техният пазар е доста по-малък от нашия?

- Българските финансови компании са потенциални инвеститори на македонския пазар. Въпрос на техни бизнес решения е дали ще направят крачката.

